

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 4 – 5 stycznia 2013 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym realizowanych w formie studiów niestacjonarnych w Wydziale Zamiejscowym w Stargardzie Szczecińskim Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: dr hab. Mieczysław W. Socha członek PKA
członkowie:

dr hab. Wiesław Ciechomski, członek PKA

prof. dr hab. Magdalena Osińska, ekspert PKA

Artur Gawryszewski, ekspert formalno-prawny PKA

Michał Horajski, ekspert PKA, przedstawiciel PSRP

Krótką informacja o wizytacji

Zamiejscowy Wydział Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie o nazwie Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim został utworzony na mocy Zarządzenia nr 3/2006 Rektora ZPSB w Szczecinie z dnia 22 czerwca 2006 r. Jest niewielką jednostką w której kształcą się około 100 studentów. Kierunek „ekonomia” został utworzony na mocy decyzji nr DSW-3-4003/61/EK/Rej.15/06 Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20 lutego 2006 r. Od naboru w roku akademickim 2012/2013 kształcenie odbywa się w następujących specjalnościach: rachunkowość i finanse oraz logistyka w gospodarce. Obecnie kształcenie prowadzone jest wyłącznie w formie studiów niestacjonarnych.

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na kierunku *ekonomia* prowadzonym w Wydziale Zamiejscowym w Stargardzie Szczecińskim ZPSB w Szczecinie. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą i z inicjatywy PKA.

Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku a także absolwentami i przedstawicielami pracodawców. Analizowano prace dyplomowe i egzaminacyjne, hospitowano zajęcia oraz wizytowano bazę materialną.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

1.Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

Ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią Wydziału Zamiejscowego nie jest zadaniem łatwym. Przede wszystkim dlatego, że w rozdziale 1.1 Raportu samooceny (dalej RS) brak wielu istotnych informacji. RS prezentuje tylko misję i priorytety strategiczne ZSB w Szczecinie dla okresu 2012 – 2017, ale bez nawiązania do kierunku *ekonomia* oraz specyfiki otoczenia w jakim działa Wydział Zamiejscowy w Stargardzie Szczecińskim. Z uwagi na niewielką skalę działalności nie opracowano własnej strategii, chociaż poszczególne wydziały zamiejskowe starają się zdefiniować własną tożsamość. W ramach nowej strategii rozwoju, która zatwierdzona została Uchwałą Nr 2/2012 Senatu z dnia 30 marca 2012 r., Uczelnia znowelizowała misję i wizję rozwoju. Wszystkie działania mają być podporządkowane hasłu rozwijającemu akronim nazwy uczelni: „Zawsze profesjonalnie służymy biznesowi”. Z rozmów z kierownictwem Wydziału wynika, że pierwszorzędnym celem ZPSB jest sprzedaż usług dla sektora biznesu a w dalszej kolejności kształcenie studentów, którzy w dokumentach traktowani są jako klienci uczelni. Uczelnia ma obecnie około 1000 studentów. W jej portfolio bardzo ważną rolę pełnią studia podyplomowe oraz działalność doradcza i szkoleniowa. Sprzedaż usług doradczych i szkoleniowych przynosi około połowy przychodów Uczelni.

Celem kształcenia na kierunku *ekonomia* na Wydziale Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim jest wielostronne przygotowanie absolwentów tego kierunku do pełnienia funkcji wykonawczych, specjalistycznych i menedżerskich w obszarze szeroko rozumianej ekonomii. Dzięki zdobytej w trakcie studiów wiedzy i nabytych umiejętności absolwenci kierunku *ekonomia* potrafią zinterpretować zjawiska gospodarcze oraz podejmować decyzje finansowe i zarządcze. Zdobyte umiejętności pozwalają im także zakładać własną działalność gospodarczą. Po ukończeniu studiów absolwenci mają możliwość zatrudnienia na stanowiskach specjalistów, doradców menedżerskich w podmiotach gospodarczych, w urzędach administracji rządowej, jak i instytucjach finansowych.

W ramach kierunku *ekonomia*, prowadzone są dwie specjalności: logistyka w gospodarce oraz rachunkowość i finanse. Nie składają się one, w opinii Zespołu Oceniającego w spójną koncepcję kształcenia, ale wynikają z oceny potrzeb rynku pracy w Stargardzie Szczecińskim i okolicy. Specjalność logistyk a w gospodarce jest efektem realizacji projektu Spektrum, którego Uczelnia jest beneficjentem i opracowana została we współpracy z siecią handlową Netto. W Stargardzie Szczecińskim funkcjonuje bardzo wiele firm rachunkowo-księgowych świadczących usługi outsourcingowe. Orientacja na potrzeby lokalnego rynku pracy wydaje się skuteczna, ponieważ Wydział Zamiejscowy w Stargardzie, jako jedyny w Uczelni odnotował wzrost liczby przyjętych na studia w ostatnim roku akademickim. Podjęta decyzja o wprowadzeniu profilu praktycznego na tym kierunku mieści się w wizji i celach strategicznych Uczelni i ma zapewnić jej przewagi względne na rynku edukacyjnym. Niewielkie rozmiary kształcenia w Wydziale Zamiejskowym utrudniają realizację bardziej ambitnych celów strategicznych i rozwoju potencjału akademickiego, elastyczności i innowacyjności tej jednostki.

Na stronie internetowej ZPSB jej Rektor wymienia cztery grupy interesariuszy: klientów, pracowników, współpracowników i partnerów oraz właścicieli. Studenci traktowani są jako jedna z grup klientów a nie interesariusze włączeni w procesy projektowania i realizacji i rozwoju kształcenia na kierunku *ekonomia*. Przedstawiciele studentów nie uczestniczyli w przygotowaniu Raportu samooceny ani nie uczestniczą w pracach Rady Wydziału (dalej RW). Władze Wydziału twierdzą, że nie wyrażają chęci uczestniczenia w posiedzenia RW. Jednak na spotkaniu z Zespołem Oceniającym padały pytania o korzyści z włączenia studentów w skład RW, co wskazuje na problemy z przepływem informacji o roli ciał

akademickich w rozwoju Uczelni i kierunku. W opinii ZO powyższa sytuacja nie tylko jest niezgodna z regulacjami prawnymi ale przede wszystkim z ideą Procesu Bolońskiego. Zakłada się bowiem, że proces kształcenia ma być zorientowany na potrzeby studentów, a te rozpoznawane w procesie współdziałania studentów z kadrami i kierownictwem uczelni. Kadra ma zapewnione warunki oddziaływania na podejmowane w tym zakresie decyzje. Corocznie organizowane są tzw. narady strategiczne – na ostatniej dyskutowano zmiany organizacyjne dokonywane w Uczelni.

Zewnętrzni interesariusze również nie uczestniczą w procesie określania celów i efektów kształcenia. Wprawdzie Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim jest członkiem Stargardzkiej Izby Gospodarczej, ale nie wynikają z tego żadne systemowe konsekwencje dla relacji świata biznesu i Uczelni. Z rozmów z przedstawicielami Wydziału wynika, że wielu nauczycieli ma duże doświadczenie biznesowe, także w prowadzeniu własnych firm, zatem zapewniony jest przepływ informacji z sektora biznesu do Uczelni. Prowadzono także ankietowe badania preferencji kandydatów na studia oraz potrzeb pracodawców. Dziekan Wydziału podkreślała duże zainteresowanie władz samorządowych w utrzymaniu tego kierunku. Wydział aktywnie współpracuje ze szkołami, między innymi organizując olimpiady przedsiębiorczości. Uczelnia dopiero przygotowuje się do prowadzenia badań losów absolwentów. Spotkanie z pracodawcami pozwoliło sformułować trzy konkluzje. Pierwsza to ta, że słabo orientują się w możliwościach aktywnej współpracy z Uczelnią w obecnych warunkach prawnych, druga, że są bardzo zainteresowani taką współpracą, chociaż zdają sobie sprawę ze specyfiki „kultury instytucji akademickiej” i możliwych tarć z „kulturą organizacji biznesowych” a trzecia, dotyczy praktyk studenckich. Pracodawcy chętnie przyjęliby większą liczbę studentów, ale wskazywali na problemy z finansowaniem praktyk.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego Znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest w zasadzie zgodna z misją i celami strategicznymi Uczelni. Zróżnicowanie oferty kształcenia odpowiada zapotrzebowaniu zgłaszanemu przez lokalny rynek pracy i daje możliwość elastycznego kształtowania oferty. Właściwym rozwiązaniem jest wdrażanie praktycznego profilu kształcenia. Nieprawidłowym było prowadzenie specjalności podobnych do odrębnych kierunków studiów w systemie opartym o standardy kształcenia MNSW..**
- 2) Wydział w ograniczonym zakresie współpracuje z wewnętrznymi i zewnętrznymi interesariuszami. Pasywność studentów być może wynika z traktowania ich jako klientów a nie partnerów. W Uczelni jaką jest ZPSB studenci powinni być traktowani jako partnerzy a nie klienci. ZO uważa za nieodzwonne podjęcie przez kierownictwo Uczelni właściwych rozwiązań w tym obszarze. Z rozmowy z pracodawcami wynika, że istnieje niezagospodarowane pole współpracy z Wydziałem. Należy zatem zintensyfikować różnorodne inicjatywy i włączać praktyków w proces kształcenia na każdym etapie, od projektowania do nauczania i weryfikowania efektów kształcenia. Zalecamy kontynuację badania potrzeb pracodawców. ZO sugeruje, aby w ramach badania losów absolwentów, zbierano również informacje i opinie o ich satysfakcji i jakości studiów.**

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

W obecnym okresie efekty kształcenia realizowane są dwutorowo. Po pierwsze, poprzez standardy kształcenia obowiązujące dla kierunku *ekonomia* na latach studiów od drugiego roku wzwyż, a po drugie, poprzez Krajowe Ramy Kwalifikacji dla pierwszego roku studiów. Ocena Zespołu przebiegała zatem w obu tych obszarach. Cechą charakterystyczną Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu jest centralizacja w zakresie określania standardów kształcenia na kierunku *ekonomia*, prowadzonym zarówno w siedzibie Uczelni tj. w Szczecinie, jak i w jej wydziałach zamiejscowych. Wydziały zamiejscowe, w tym Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim, realizują wytyczne przygotowane przez centralę Uczelni w zakresie sylwetki absolwenta, standardów kształcenia oraz sylabusów, jak i efektów kształcenia w ramach Krajowych Ram Kwalifikacji.

I. Ocena efektów kształcenia realizowanych według standardów:

Dokonując oceny w zakresie standardów kształcenia można stwierdzić, że umożliwiają one uzyskanie spodziewanych efektów. Sylwetka absolwenta, przedstawiona dla specjalności, na które prowadzony był nabór w latach 2010/11 i 2011/12 jest zgodna z tymi standardami. Absolwent ma możliwość uzyskania wiedzy ekonomicznej i wyspecjalizowania się w jednej z dwóch specjalności oferowanych przez Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim. Są to *Logistyka w gospodarce* i *Rachunkowość i finanse*, które obecnie są kontynuowane na roku II i III. Z uwagi na specyfikę regionu jakim jest Stargard Szczeciński absolwent kierunku *ekonomia* specjalność *Rachunkowość i finanse* przygotowany jest do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, pracy w biurach obrachunkowych, w firmach na stanowisku doradcy finansowego, księgowej, w kadrach itp. Z kolei absolwent specjalności *Logistyka w gospodarce* przygotowany jest do pracy w przedsiębiorstwach produkcyjnych, przedsiębiorstwach logistycznych, jednostkach projektowych i doradczych zajmujących się logistyką, jednostkach gospodarczych i administracyjnych, w których wymagana jest wiedza logistyczna, techniczna, ekonomiczna i informatyczna oraz wymagane są umiejętności organizacyjne. Zespół oceniający stwierdził, iż kształcenie na kierunku *ekonomia* prowadzonym przez Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim spełnia wymagane standardy, określone w Załączniku nr 39 do rozporządzenia MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.

II. Ocena efektów kształcenia zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji.

W opisie kierunku Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *ekonomia* jako studiów o profilu praktycznym w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia oraz nauki o zarządzaniu. Projektując strukturę programu kształcenia, uwzględniono model kształcenia w ZPSB, wprowadzony zgodnie z Zarządzeniem Rektora ZPSB nr 2/2012 z dnia 21 lutego 2012 r. Kształcenie na kierunku *ekonomia* zostało opisane w dokumencie zwanym pt. Pakiet ECTS Kierunek: Ekonomia Studia Pierwszego Stopnia, Studia stacjonarne i niestacjonarne, Wydział Ekonomii i Informatyki, Wydział Przedsiębiorczości w Gryficach, Wydział Przedsiębiorczości w Kołobrzegu, Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim, Wydział Przedsiębiorczości w Świnoujściu.

W opisie efektów kierunku zadeklarowano, że absolwent zna elementarną terminologię używaną w ekonomii, finansach i zarządzaniu, rozumie jej źródła oraz zastosowania w

obrębie nauk społecznych, ma podstawową wiedzę z zakresu innych nauk społecznych (socjologii, zarządzania, prawa) i ich relacji do ekonomii, zna najważniejsze współczesne nurty ekonomiczne, ich podstawowe twierdzenia oraz sposoby analizy rzeczywistych zjawisk ekonomicznych przez ich pryzmat, zna i rozumie podstawy funkcjonowania, rozwoju i tworzenia przedsiębiorstw oraz zarządzania procesami w nich zachodzącymi jak również zna i rozumie podstawowe mechanizmy finansowania przedsiębiorstw oraz zasady gospodarowania i obrotu aktywami finansowymi. Powinien także posiadać umiejętności dokonywania obserwacji i interpretacji zjawisk ekonomicznych, społecznych i finansowych oraz analizowania ich powiązania z różnymi obszarami działalności gospodarczej, posługiwania się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania, interpretowania i prognozowania różnorodnych procesów i zjawisk gospodarczych z wykorzystaniem standardowych metod i narzędzi, posiada elementarne umiejętności badawcze i prognostyczne, pozwalające na wskazanie przyczyn i skutków podejmowanych przez inwestorów i podmioty gospodarcze decyzji ekonomicznych, jak również potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i piśmie na tematy dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych, wykorzystując różne ujęcia teoretyczne zarówno z dorobku ekonomii, jak i dyscyplin pokrewnych.

Uczelnia przygotowała kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *Ekonomia* oraz matryce powiązań tych efektów z przedmiotami specjalnościowymi, poszczególnymi formami zajęć oraz metodami ich weryfikacji. Przygotowane zostały także nowe karty przedmiotów. Liczba efektów kierunkowych w obszarze wiedzy wynosi 10, w obszarze umiejętności – 10, zaś w obszarze kompetencji społecznych – 8 efektów. Efekty dla specjalności zostały przedstawione w postaci przyporządkowania efektów kierunkowych poszczególnym przedmiotom specjalnościowym. Jest to prawidłowe z punktu widzenia formalnego, choć mało czytelne, gdyż na wszystkich specjalnościach realizowane są te same efekty kierunkowe, tylko z wykorzystaniem innych przedmiotów, realizujących zupełnie inne treści. Przedstawienie takie jest *de facto* niejasne, nawet dla osób dobrze zorientowanych w tematyce efektów kształcenia, stąd celowe byłoby wyodrębnienie – oprócz efektów kierunkowych – specyficznych efektów, zwłaszcza w zakresie wiedzy i umiejętności, dla poszczególnych specjalności. Efekty te pozwoliłyby na zróżnicowanie sylwetek absolwentów poszczególnych specjalności, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia interesariuszy zewnętrznych (kandydaci, absolwenci, pracodawcy). Jest to także ważne dla studentów poszczególnych specjalności, zwłaszcza, że nabór w roku akademickim 2012/13 prowadzony był na 3 specjalności. W tabeli odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych dla kierunku Ekonomia w Wydziale Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim wskazano na odniesienie do poszczególnych efektów obszarowych z zakresu nauk społecznych. Wskazano także na fakt, że Wydział realizuje studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym, stąd w każdym wypadku występuje oznaczenie S1P.

W ocenie Zespołu ekspertów PKA liczba efektów kierunkowych jest właściwa. Efekty wyraźnie odnoszą się do dziedziny nauk ekonomicznych, dyscyplin: ekonomia oraz nauki o zarządzaniu. Ekonomia. Brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie pozwala na wyraźne zróżnicowanie wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności. Ponadto Uczelnia nie zdefiniowała efektów dla praktyk ani seminarium dyplomowego, które w tym profilu powinny mieć charakter pogłębiony. Studia na kierunku ekonomia na I stopniu realizowane w ZPSB, pomimo zadeklarowania profilu praktycznego nie łączą się w szczególnie sposób ze spełnieniem wymagań organizacji zawodowych do nabycia uprawnień zawodowych.

Zaproponowane przez Uczelnię efekty kształcenia dotyczące poszczególnych przedmiotów są w większości realne i znajdują pokrycie zarówno w treściach poszczególnych przedmiotów, jak i w literaturze zalecanej studentom. Realizowane w ramach standardów grupy przedmiotów obejmują następujące moduły: przedmioty ogólne, przedmioty podstawowe, przedmioty kierunkowe, przedmioty uzupełniające, przedmioty specjalnościowe oraz praktyki zawodowe. Grupy przedmiotów realizowanych ujęciu zgodnym z KRK obejmują cztery segmenty (moduły) przedmiotów: ogólnouczelnianych, podstawowych, specjalnościowych i do wyboru. Dokonane zmiany nie przekraczają ustawowego progu 30% pkt ECTS.

W obecnym programie studiów praktyka obejmuje tylko 120 godzin i jest powiązana z ogólnym zapoznaniem się z przedsiębiorstwem. Dla realizacji profilu praktycznego jest to stanowczo za mało. Na stronie 15 Raportu samooceny Uczelnia zadeklarowała, że docelowy wymiar praktyk studenckich uwzględniający praktyczny profil kształcenia wyniesie 480 godz. Zwiększenie wymiaru praktyk zostanie zrealizowane po uwzględnieniu wniosków z oceny jakości kształcenia przeprowadzonej po roku akademickim 2012/2013, czyli po pierwszym roku kształcenia według nowego programu (profil praktyczny). Istotnym elementem nowego modelu praktyk studenckich, opracowywanego obecnie w ZPSB, będzie wdrożenie efektów następujących przedsięwzięć:

- projektu innowacyjnego „PI-Model Adaptacyjnego Transferu Rozwiązań Innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX” realizowanego w ramach PO KL na podstawie umowy nr UDA-POKL.08.01.02-32-001/11-00 , który zakłada zwiększenie współpracy biznesu z Uczelnią. W projekcie zakłada się realizację praktyk studenckich w ścisłym powiązaniu ZPSB z przedsiębiorstwami,
- projektu Przedsiębiorstwo Wiedzy, obejmującego cztery modele kształcenia praktycznego, tj. firma symulacyjna (w Uczelni funkcjonuje pracownia do prowadzenia zajęć symulujących działalność realnych firm), preinkubator przedsiębiorczości, inkubator przedsiębiorczości oraz firma studencka mentorowana.

Wspomniane rodzaje działań funkcjonują w ZPSB w Szczecinie, ale jeszcze nie są prowadzone w Wydziałach Zamiejscowych. Zespół oceniający uzyskał informację, że zajęcia z zakresu zakładania i prowadzenia przedsiębiorstwa (firma symulacyjna) będą po raz pierwszy prowadzone w Stargardzie Szczecińskim w semestrze letnim 2012/13. Jest to możliwe dzięki zdalnemu dostępowi do oprogramowania za pomocą internetu.

Jak dotąd Uczelnia nie zdefiniowała oddzielnych efektów dla praktyk, które w tym profilu powinny mieć charakter pogłębiony. Pracodawcy uczestniczący w spotkaniu z ZO wskazali, że możliwa jest ściślejsza współpraca Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie organizacji praktyk, tematów prac dyplomowych, czy innych form uprzątnienia kształcenia.

Proponowane i realizowane moduły przedmiotów pozwalają generalnie na realizację efektów kształcenia na profilu ogólnoakademickim. Przeważające formy kształcenia w ZPSB obejmują wykłady, ćwiczenia, seminaria oraz e-learning. W Stargardzie Szczecińskim zajęcia w formie e-learningu nie są realizowane. Z punktu widzenia realizacji profilu praktycznego, a więc nabycia przez studenta umiejętności praktycznych są to mało uprzątnione formy zajęć, aspekt praktyczny może być zasadniczo realizowany tylko na ćwiczeniach. Zespół oceniający dostrzega działania Uczelni w kierunku uprzątnienia studiów na kierunku ekonomia, jak na przykład prowadzenie firmy symulacyjnej, jednak w chwili obecnej trudno mówić o konkretnych efektach tych działań.

Efekty kształcenia w wersji zgodnej ze standardami są publikowane na stronie internetowej uczelni pod adresem <http://www.zpsb.stargard.pl/index.php?p=studia-i-stopnia-licencjackie>, zaś dostęp do informacji na temat efektów kształcenia zgodnych z KRK znajduje się pod adresem <http://www.zpsb.stargard.pl/index.php?p=programy-studiow-pakiet-ects>. Od roku akademickiego 2012/13 do dyspozycji studenta są sylabusy przedmiotów z opisem efektów kształcenia. W poprzedniej wersji sylabusów efekty kształcenia nie były wprost wyartykułowane, ale sylabusy takie są również dostępne dla studentów wyższych lat studiów. Podobnie student ma dostęp także do terminów konsultacji i innych ogłoszeń. Zespół oceniający wyraża przekonanie, że upowszechnienie efektów realizowanych na kierunku i w ramach poszczególnych przedmiotów oraz świadomość studentów w tym zakresie będzie się zwiększać z upływem czasu. Ponadto należy ocenić pozytywnie informowanie studentów przez dziekanat.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia zgodnie z KRK zostały sformułowane w sposób zrozumiały (potwierdzają to studenci) i pozwalają na opracowanie jasnego systemu ich weryfikacji.

System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i obejmuje następujące formy: egzamin pisemny, kolokwium pisemne, projekt własny indywidualny, projekt grupowy, prezentację projektu indywidualnego lub grupowego, dyskusję na zajęciach dydaktycznych, dyskusję on-line (e-learning) oraz pracę w grupach na zajęciach dydaktycznych. Odniesienia efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zostały opisane w macierzy 4 zawartej w załączniku 4 raportu samooceny.

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się dwutorowo, zważywszy na obowiązywanie dwóch systemów kształcenia: opartego na standardach oraz zgodnego z KRK. W sylabusach przedmiotów wskazane są sposoby weryfikacji efektów, takie jak egzaminy, zaliczenia, projekty itp. Są one dostosowane do charakteru przedmiotu i z punktu widzenia studenta zrozumiałe. Obejmują wszystkie efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, a także wszystkie etapy kształcenia na kierunku *ekonomia*. Studenci nie potrafili wskazać, które formy ich zdaniem najlepiej sprawdzają czy zakładane efekty zostały osiągnięte. W przypadku sylabusów przedmiotów realizowanych w ramach standardów, można mieć zastrzeżenia co do jednoznaczności i przejrzystości systemu weryfikacji. Było to widoczne między innymi w sposobie oceny prac przejściowych, z których nie zawsze wynikało jednoznacznie co należy umieć na daną ocenę. W przypadku kart przedmiotów zgodnych z KRK obserwuje się pewien postęp w opisie sposobów weryfikacji efektów, choć nie dotyczy on jeszcze prac dyplomowych, których kształt i efekty nie zostały określone.

Można wnieść zastrzeżenia do zakresu literatury obowiązkowej i uzupełniającej do poszczególnych przedmiotów. W przypadku niektórych przedmiotów spis literatury obejmuje zbyt dużo podobnych podręczników lub odwrotnie – prowadzący zakłada, że wymagane treści są opublikowane w postaci materiałów dostępnych na platformie e-learningowej.

System sprawdzania końcowych efektów (proces dyplomowania) obowiązujący na ocenianym kierunku jest opracowany w SZJ ZPSB według procedury PS-07. Wybór opiekuna projektu końcowego studenta odbywał się na IV semestrze w naborze 2010/2011, natomiast według programu 2012/2013 na V semestrze. Student wspólnie z opiekunem opracowuje temat projektu końcowego, jego zakres oraz sposobu wykonania. Student dopuszczony jest do obrony po zaliczeniu wszystkich obowiązujących przedmiotów oraz zaliczeniu seminarium czyli zatwierdzeniu projektu końcowego przez promotora. Stopień

samodzielności projektu końcowego weryfikowany jest w trakcie procedury antyplagiatowej. Na egzaminie dyplomowym student losuje 2 pytania, jedno z wiedzy uzyskanej w ramach kierunku studiów, drugie z wiedzy specjalnościowej. Trzecie pytanie dotyczy projektu końcowego, który przedstawia za pomocą prezentacji multimedialnej. Pytania na egzamin dyplomowy zawierają 21 zagadnień ogólnoeconomicznych i po 20 zagadnień specjalnościowych. Łącznie student musi opracować 41 zagadnień, z których losuje dwa pytania. Na ogół pytanie jest sformułowane w taki sam sposób jak zagadnienie dane wcześniej studentowi. Zestawy te pozwalają prawidłowo sprawdzić wiedzę studenta z zakresu kierunku ekonomia oraz z zakresu wybranej przez niego specjalności.

ZO zwrócił uwagę na fakt, iż uzyskanie stopnia licencjata na podstawie projektu końcowego było wprawdzie dozwolone według standardów, jednak zgodnie z rozporządzeniem MNiSW konieczny jest powrót do pełnowymiarowej pracy licencjackiej. Uczelnia dotąd nie opracowała zaleceń dotyczących pisania pracy licencjackiej na kierunku *ekonomia*. W procedurze oceny projektu końcowego występuje tylko jedna recenzja wykonana przez promotora, co budzi wątpliwości dotyczące obiektywizmu oceny. Ponadto w Komisji egzaminacyjnej na egzaminie dyplomowym uczestniczyły niekiedy tylko dwie osoby: promotor i przewodniczący Komisji, na ogół w osobie Dziekana Wydziału. ZO postuluje ujednolicenie wymagań obowiązujących przy pracach licencjackich, a także wzmocnienie nadzoru promotorskiego. Oprócz opinii promotorów konieczna jest opinia recenzenta.

W kartach przedmiotów istnieją informacje na temat form i sposobów zaliczenia przedmiotu, wkładu pracy studenta w przygotowanie się do zajęć oraz do zaliczenia. Na podstawie analizy prac przejściowych można stwierdzić, że niektóre są sprawdzane rzetelnie a oceny formułowane obiektywnie. Niektóre przedmioty realizowane według standardów kształcenia oceniane są na podstawie testów, w których nie wystandaryzowano wymagań w sposób wystarczający. W opisach przedmiotów brakuje jeszcze informacji o tym jaki zakres wiedzy/umiejętności/kompetencji student powinien przyswoić sobie, aby zaliczyć przedmiot na ocenę dostateczną, dobrą czy też bardzo dobrą. W przypadku prac projektowych brakuje jednolitych standardów opracowania takiej pracy.

Uczelnia dokonuje analizy średnich ocen uzyskanych w zakończenie studiów, ocen z prac dyplomowych lub projektów końcowych oraz z egzaminu dyplomowego i ostatecznych ocen na dyplomie. Dla przykładu w roku ak. 2010/11 średnia wszystkich ocen na dyplomach wynosiła 4,03, a w roku 2011/12 średnio studenci uzyskali ocenę 4,30. Tak wysoka średnia może wskazywać na zawyżanie ocen przez prowadzących poszczególne przedmioty.

Analiza protokołów egzaminacyjnych wskazuje na zróżnicowanie ocen od ndst do bdb. Ocen niedostateczne zdarzają się jednak rzadko. Na przykład z przedmiotu Negocjacje na 29 zdających w pierwszym podejściu nie zdały 3 osoby, które poprawiły oceny w drugim podejściu. Z kolei liczba ocen bdb wyniosła 10. Struktura ta jest prawidłowa. Jednak już z przedmiotu Matematyka wszystkie osoby zdające w roku 2012 zaliczyły ćwiczenia w I podejściu i taka sama sytuacja miała też miejsce w przypadku egzaminu. Może to wskazywać na zbyt niskie wymagania wobec studentów, którzy z łatwością radzą sobie z dość wymagającym przedmiotem. Wskazana jest analiza przyczyn tak wysokich ocen i ewentualny nadzór nad przedmiotem. Podobna sytuacja miała miejsce na egzaminie z przedmiotu Podstawy makroekonomii. Tu również wszystkie osoby zaliczyły egzamin w pierwszym terminie, otrzymując oceny od dostatecznej (2 osoby), dostatecznej plus (5 osób), dobrej (15 osób), dobrej plus (6 osób) i bardzo dobrej (2 osoby). Wskazuje to także na zbyt łagodne wymagania w zakresie przedmiotu podstawowego jakim są Podstawy makroekonomii.

W Uczelni na I stopniu studiów student pisze prace projektową. Dotychczasowe prace projektowe w małym stopniu wpisują się w profil praktyczny studiów. Tematyka prac dyplomowych jest na ogół związana ze specjalnością realizowaną w ramach studiów lub zainteresowaniami studenta. Tematyka prac odpowiada kierunkowi ekonomia, ale są też prace zmierzające w kierunku zarządzania, logistyki lub finansów. Poziom prac jest zróżnicowany, generalnie raczej niski. Prace projektowe mogłyby być prowadzone w taki sposób, aby rozwiązywały określone zagadnienie praktyczne i jednocześnie realizowały cel opanowania przez studenta umiejętności pisania pracy zwartej na dany temat. Tymczasem niektóre prace stanowią miniatury prac licencjackich, mają głównie opisowy charakter i często są źle skonstruowane. Studenci nie umieją korzystać z literatury, liczba pozycji literatury w wielu pracach jest niewielka, niektóre pozycje powtarzają się wielokrotnie w spisie literatury w tej samej pracy. Wśród przeglądanych recenzji prac dyplomowych i projektowych zdarzają się też takie, w których brak uwag krytycznych, pomimo oczywistych usterek i słabości. Bardzo słabe prace oceniane są jako bardzo dobre. Należałoby dokonać pogłębionej analizy przyczyn powyższej słabości, wzmocnić nadzór promotorski i poprawić jakość systemu recenzowania. ZO sugeruje włączenie pracodawców do systemu oceny prac projektowych/dyplomowych.

Liczba studentów skreślonych na kierunku ekonomia w roku akademickim 2011/2012 wyniosła 6 osób, zaś w roku 2012/13 – 8 osób. Uczelnia prowadzi analizę przyczyn skreśleń studentów. Wśród głównych przyczyn wyróżnia się: brak zaliczenia semestru lub nieprzystąpienie do obrony projektu końcowego w regulaminowym terminie, brak płatności czesnego i rezygnację ze studiów.

Informacje na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia są dostępne w kartach przedmiotów, publikowanych na stronie www ZPSB, ponadto wykładowcy podają te informacje na zajęciach, a dodatkowo studenci otrzymują informacje drogą mailową oraz bezpośrednio w dziekanacie.

W Uczelni nie jest prowadzona szczegółowa analiza karier absolwentów Wydziału Przedsiębiorczości w Stargardzie. Władze Wydziału w ograniczonym zakresie, głównie poprzez bezpośredni kontakt z absolwentami, zdobywały informacje na temat zadowolenia i perspektyw znalezienia pracy na lokalnym rynku. Obecnie testowana jest platforma mająca służyć monitorowaniu losów zawodowych absolwentów, która będzie wykorzystywała funkcjonujący w Uczelni system e-dziekanat. Nowy system będzie wdrażany w następnych latach. Uczelnia posiada bazę adresową ok. 25 tys. absolwentów, spośród których do znacznej części będzie starała się dotrzeć.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zespół oceniający stwierdził, iż kształcenie na kierunku *ekonomia* prowadzonym przez Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim w cyklu wygasającym-standardowym spełnia wymagane standardy, określone w Załączniku nr 39 do rozporządzeniu MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki. W opisie kierunku według KRK Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim**

zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *Ekonomia* jako studiów o profilu praktycznym w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia. W ocenie Zespołu ekspertów PKA liczba efektów kierunkowych jest właściwa. Efekty wyraźnie odnoszą się do tradycyjnie ujętego kanonu studiów na kierunku *ekonomia*. Brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie pozwala na wyraźne zróżnicowanie wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności. Brak jest efektów dla praktyk i seminarium dyplomowego, co w przypadku profilu praktycznego wymaga pilnego uzupełnienia.

- 2) Efekty kształcenia dotyczące poszczególnych przedmiotów są realne i znajdują pokrycie zarówno w treściach poszczególnych przedmiotów, jak i w literaturze zalecanej studentom. W przypadku niektórych przedmiotów spis literatury obejmuje zbyt dużo podobnych podręczników lub odwrotnie – prowadzący zakłada, że wymagane treści są opublikowane w postaci materiałów dostępnych na platformie e-learningowej.
- 3) System weryfikacji efektów kształcenia jest generalnie przejrzysty. Odniesienia efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zostały opisane w macierzy 4 zawartej w raporcie samooceny. Wskazana jest taka standaryzacja wymagań, aby można było stwierdzić poziom osiągnięcia zakładanych efektów. Poziom prac dyplomowych i projektowych jest zróżnicowany, ale przeciętnie raczej niski i w niezadowalającym stopniu powiązany z kształtowaniem praktycznych umiejętności studenta. System ich recenzowania nie sprzyja obiektywizacji oceny a jakość recenzji jest również niska. W wielu wypadkach recenzenci nie zauważają oczywistych i poważnych błędów popełnionych przez dyplomantów. Konieczne są zmiany dotyczące podwyższenia poziomu prac projektowych i przekształcenia ich w prace licencjackie.
- 4) Wydział nie prowadzi monitoringu losów absolwentów kierunku *ekonomia*, ale przygotowuje się do tego zgodnie z wymogami ustawy.

Zespół rekomenduje podjęcie następujących działań:

- opracowanie zakładanych efektów kształcenia dla specjalności, praktyk i seminarium dyplomowego
- opracowanie skutecznych działań mających na celu podniesienie poziomu prac dyplomowych/projektów a także wdrożenie bardziej obiektywnego systemu ich oceny

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Programy kształcenia dla studentów z naboru w roku akademickim 2010/2011 i 2011/2012 realizowane są w oparciu o: uchwałę Rady Wydziału Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim z dnia 20 czerwca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia planów studiów na kierunku *ekonomia* obowiązujących od roku akademickiego 2010/2011, uchwałę Rady Wydziału Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim z dnia 15 czerwca 2011 r. w sprawie zatwierdzenia planów studiów na kierunku *ekonomia* obowiązujących od roku akademickiego 2011/2012 oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia (Dz. U. Nr 164, poz.1166 z dnia 13 września 2007 r.). Studia na kierunku *ekonomia* trwają sześć semestrów. Programowa struktura kształcenia na dwóch specjalnościach *logistyka w gospodarce*, a także *rachunkowość i finanse* specjalnościach przedstawia się następująco: przedmioty ogólne 270 godzin, przedmioty podstawowe 360

godzin, przedmioty kierunkowe 180 godzin, przedmioty uzupełniające 126 godzin, przedmioty specjalnościowe 198 godzin i praktyki zawodowe 120 godzin. Łącznie jest to 1134 godzin zajęć dydaktycznych (razem z praktyką 1254 godziny) realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, konwersacji oraz seminariów. Dla studentów z naboru 2012/2013 program kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* został opracowany i uchwalony na podstawie przepisów art.11 ust.2 pkt. 2 oraz art. 68 ust. 1 pkt. 2 i 4 ustawy– Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz.1365 z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz.1520). rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz.1445) i Statutu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Studia na kierunku *ekonomia* z naboru 2012/2013, realizowane są jako studia o profilu praktycznym. Studia prowadzone są w postaci czterech modułów przedmiotów: ogólnouczeniowych, podstawowych, specjalnościowych i do wyboru. Łączna liczba godzin kontaktowych tych przedmiotów wynosi 816, zaś liczba godzin przeznaczonych na pracę własną studenta określona została na poziomie 3684. Łącznie daje to 4500 godzin, które zostały wycenione na 180 pkt. ECTS. Zastrzeżenie budzi fakt, że do godzin tych nie została wliczona praktyka, której przydzielono 4 pkt ECTS i to wyłącznie w systemie kształcenia zgodnie z KRK. Pula 4500 godzin pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia i właściwe wyprofilowanie absolwenta, nie wiadomo natomiast jaka jest rola praktyki i jej miejsce w systemie kształcenia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym.

Dobór treści kształcenia zawartych w kartach przedmiotów można uznać za właściwy, jednak formy zajęć dydaktycznych są mało zróżnicowane, zwłaszcza jeśli chodzi o kształcenie na profilu praktycznym. Odnośnie programu kształcenia na rok akademicki 2012/2013 Wydział zadeklarował, że łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia wynosi 122 ECTS (przedmioty podstawowe i przedmioty ogólnouczeniowe), zaś łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych: 89 ECTS, co stanowi 48% (w tym przedmioty do wyboru, przedmioty specjalnościowe, praktyka studencka, wybrane przedmioty z grupy przedmiotów podstawowych o profilu praktycznym). Zespół oceniający zwrócił uwagę na fakt, że nie wszystkie przedmioty specjalnościowe (np. Prawo podatkowe realizowane w formie wykładu) mają charakter praktyczny, dlatego Uczelnia powinna dokonać rewizji tych przedmiotów, które zalicza do profilu praktycznego.

Łączna liczba godzin równa 4500 odpowiada 180 punktom ECTS, co daje 25 godzin na 1 punkt ECTS. Jest to zgodne z obowiązującymi przepisami. Wszystkim przedmiotom specjalnościowym i przedmiotom do wyboru przydzielono taką samą liczbę godzin kontaktowych (po 14) godzin pracy własnej (po 86).

. Co najmniej 60 punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy podczas trwania jednego roku akademickiego. Dla każdego semestru przyporządkowano co najmniej 30 punktów ECTS. Dodatkowe punkty ECTS na studiach I stopnia dla cyklu rozpoczynającego kształcenie w roku akademickim 2012/2013 zostały przyporządkowane obowiązkowej praktyce studenckiej (4 pkt.) oraz zajęciom z wychowania fizycznego (2 pkt., przy czym te realizowane są wyłącznie na studiach stacjonarnych w uczelni macierzystej). Nakład pracy studenta wynika z sumy: godzin kontaktowych dla danego przedmiotu oraz czasu poświęconego na studiowanie literatury, czasu poświęconego na konsultacje, na przygotowywanie raportów lub prezentacji rodzaju materiałów, na przygotowanie się do egzaminu lub zaliczenia, czasu poświęconego na udział w konsultacjach.

Zespół ekspertów PKA zauważył, że Uczelnia w „starym” systemie zapewniała studentowi pewną możliwość wyboru określonych przedmiotów w ramach specjalności, przy czym udział przedmiotów specjalnościowych realizowanych według standardów kształcenia wynosi 23% punktów ECTS. W nowym programie nauczania, realizowanym według KRK, udział przedmiotów do wyboru wyrażonych za pomocą punktów ECTS pokrywa nieco ponad 30% punktów ECTS, co oznacza spełnienie przez Uczelnię wymogów formalnych. Uczelnia jest otwarta na indywidualne potrzeby studenta. Zgodnie z Regulaminem Studiów w ZPSB, studenci wyróżniający się szczególnie dobrymi wynikami w nauce, tj. osiągający średnią ocen co najmniej 4,2 i wykazujący uzdolnienia w zakresie określonej dyscypliny, mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach określonych przez rektora. W wyjątkowych sytuacjach dziekan może wyrazić zgodę na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu nauczania także w innych przypadkach.

Na pierwszym roku studenci są zapoznawani z przedmiotami kształcenia ogólnego i podstawowego, w skład których wchodzi zagadnienia socjologiczne, jak również z zakresu matematyki i języków obcych. W dalszym ciągu kształcenia sekwencja przedmiotów realizowanych na kierunku ekonomia nie zawsze jest prawidłowa. W programie kształcenia przedmiot Podstawy makroekonomii (sem. I i II) umieszczono przed zajęciami z mikroekonomii (sem. III i IV). Przed mikroekonomią (a dokładnie w semestrze II) prowadzone są także zajęcia z rachunkowości. Trochę za późno, bo w semestrze VI zaplanowana została analiza ekonomiczna.

Wymiar praktyk studenckich realizowanych w ramach standardów wynosi 120 godzin i nie zostały im przypisane żadne punkty ECTS. Studenci odbywali praktyki zarówno w przedsiębiorstwach jak i instytucjach sektora publicznego i samorządowego. Praktyka ma charakter poznawczy i nie jest zorientowana na uzyskiwanie konkretnych umiejętności. Na Wydziale standardem jest zbyt liberalne podejście do odbywania praktyk przez studentów pracujących. Absolwenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wskazali, że osoby pracujące są w zasadzie automatycznie zwolnione z odbywania praktyk. Brak jest dokładnej selekcji studentów, dla których niezbędna jest praktyka na kierunku praktycznym (np. zwolnienie z praktyki studentki kierunku ekonomia zatrudnionej jako recepcjonistka w hotelu może dotyczyć zaledwie części jej wymiaru). Korzystnym byłoby opracowywanie programu praktyk oraz weryfikacji ich efektów wspólnie z pracodawcami. Pracodawcy w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wskazywali na pewne możliwości przyjęcia studentów na praktykę w przedsiębiorstwach regionu. Ciekawe inicjatywy pogodzenia obowiązkowych praktyk dla każdego studenta z niestacjonarną formą kształcenia przedstawiali nauczyciele na spotkaniu z ZO.

Według KRK docelowy wymiar praktyk ma wynosić 480 godzin i przypisano im 4 pkt. ECTS, co wydaje się liczbą zbyt małą. Nie wiadomo jednak w jaki sposób praktyki w nowym wymiarze będą realizowane, bowiem nie określono, czy godziny te będą realizowane w jednym ciągu czy, też zostaną podzielone. Nie ma też informacji na temat roli praktyk w procesie dyplomowania. Praktykom nie zostały przypisane żadne efekty kształcenia.

Zajęcia dydaktyczne organizowane są w piątki od 16.15 do 21.15, soboty od 9.00 do 16.30 i w niedziele od 9.00 do 16.30.. Studenci mają bezpośredni kontakt z prowadzącymi zajęcia, pracownikami dziekanatu i dziekanem. Na ogół zajęcia z jednego przedmiotu realizowane są w trzygodzinnych blokach.

Zgodnie z Regulaminem Studiów w ZPSB, studenci wyróżniający się szczególnie dobrymi wynikami w nauce, tj. osiągający średnią ocen co najmniej 4,2 i wykazujący uzdolnienia w

zakresie określonej dyscypliny, mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach określonych przez rektora. W wyjątkowych sytuacjach dziekan może wyrazić zgodę na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu nauczania także w innych przypadkach. Dodatkowym elementem wspomagającym indywidualizację procesu kształcenia jest zapewnienie wszystkim studentom dostępu do kadry dydaktycznej poza zajęciami programowymi. Każdy nauczyciel akademicki i nie akademicki zobowiązany jest do wyznaczenia godzin konsultacji, które podawane są do wiadomości studentów.

Studenci w niewielkim stopniu są zainteresowani wymianą międzynarodową, co wynika między innymi z faktu, że kształcenie odbywa się na studiach niestacjonarnych. Na podstawie funkcjonującego w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu systemu ECTS każdy student otrzymuje szczegółowe informacje odnoszące się do każdego planu studiów i ma możliwość dokonania wyboru odpowiedniego dla swoich możliwości planu kształcenia. Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, suplementy oraz dyplomy prowadzona jest prawidłowo. Studenci nie mieli problemów z uzyskiwaniem informacji na temat oceny pracy własnej, bądź pracy na egzaminie i zaliczeniach.

Uczelnia dostosowuje warunki, organizację i zapewnia właściwą realizację procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi. Wszystkie rozwiązania alternatywne stosowane w toku studiów wobec studentów niepełnosprawnych mają na celu wyrównanie szans ukończenia danego poziomu studiów przy zachowaniu zasady nie zmniejszania wymagań merytorycznych wobec tych studentów. Na Wydziale w Stargardzie studiuje 5 studentów z lekką lub umiarkowaną niesprawnością ruchową.

W przypadku, gdy niepełnosprawność studenta uniemożliwia jego bezpośredni udział w zajęciach dydaktycznych, dziekan na wniosek studenta może zezwolić na zwiększenie dopuszczalnej absencji, ustalić indywidualną organizację studiów lub wyrazić zgodę na zmianę formy sprawdzania wiedzy. Jeśli wynika to z rodzaju niepełnosprawności, dziekan na wniosek studenta może wyrazić zgodę na zastosowanie rozwiązań polegających na włączaniu do udziału w zajęciach osób trzecich, w szczególności asystenta osoby niepełnosprawnej. W przypadku, gdy z powodu niepełnosprawności studenta niemożliwe jest samodzielne sporządzanie podczas zajęć notatek, dziekan może udzielić pozwolenia na zastosowanie przez studenta niepełnosprawnego dodatkowych urządzeń technicznych umożliwiających mu pełny udział w zajęciach oraz korzystania z urządzeń audiowizualnych pozwalających na rejestrację zajęć dydaktycznych. We wrześniu 2012 roku w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu powołano Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych oraz Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych. Dodatkowo w roku akademickim 2012/2013 wdrożono program „Studiuj bez barier”, gwarantujący studentom niepełnosprawnym 20% obniżkę kosztów studiów.

Na podstawie analizy programów i planów kształcenia można stwierdzić, że treści programowe zawarte w sylabusach odpowiadają efektom kierunkowym w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W opisach niektórych przedmiotów należałoby jeszcze dostosować spis literatury do zakładanych efektów kształcenia oraz do czasu i nakładu pracy studenta. Do spójnej całości brakuje jeszcze uwzględnienia form zajęć, zalecanych przy kształceniu praktycznym oraz sformułowania osobnych efektów dla praktyk i seminarium dyplomowego.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zarówno stary jak i nowy program studiów zapewnia uzyskanie odpowiedniej struktury kwalifikacji absolwenta kierunku Ekonomia. Nakład pracy studenta został właściwie wyceniony, za wyjątkiem praktyki i przedmiotów specjalnościowych. Możliwa jest indywidualizacja programu studiów. Sekwencja niektórych przedmiotów budzi zastrzeżenia merytoryczne, co zakłóca generalną spójność programu kształcenia. Nadal mimo deklaracji profilu praktycznego nowy program nie zawiera zajęć realizowanych w warunkach zbliżonych do środowiska pracy.
- 2) Na podstawie analizy programów i planów kształcenia można stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe oraz metody dydaktyczne mają szansę stworzyć spójną całość, pod warunkiem uwzględnienia form zajęć zalecanych przy kształceniu praktycznym oraz sformułowania efektów dla praktyk i seminarium dyplomowego.

ZO zaleca:

- wzmocnienie komponentu praktycznego w kształceniu i zwiększenie udziału praktyków w realizacji procesu dydaktycznego
- uporządkowanie sekwencji przedmiotów,
- różnicowanie liczby punktów zgodnie z faktycznym nakładem pracy koniecznym do osiągnięcia danego efektu uczenia się dla poszczególnych specjalności i przedmiotów

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicki.

Struktura kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku jest prawidłowa. Nauczyciele reprezentują obszar nauk społecznych, a ich osiągnięcia naukowo-badawcze mieszczą się w ramach dziedziny nauk ekonomicznych. Osoby zgłoszone do minimum kadrowego posiadają zadowalający dorobek naukowy w dyscyplinie ekonomia (7 wykładowców) i dyscyplinie nauki o zarządzaniu (2 wykładowców). W Raporcie Samooceny zamieszczono jedynie lakoniczne informacje na temat doświadczenia praktycznego osób zgłoszonych do minimum kadrowego. Niestety brakuje informacji o praktycznym doświadczeniu zawodowym pracowników spoza minimum kadrowego realizujących zajęcia w formie studiów niestacjonarnych na kierunku o profilu praktycznym. Władze Wydziału Przedsiębiorczości ZPSB w Stargardzie Szczecińskim nie przedłożyły dokumentacji na ten temat podczas wizytacji ani nie dostały jej po jej zakończeniu. Zespół Oceniający PKA został poinformowany o praktycznych kwalifikacjach nauczycieli akademickich spoza minimum kadrowego jedynie podczas spotkania z wykładowcami. Większość z nich posiada bardzo przydatne w procesie dydaktycznym doświadczenie wynikające z wieloletniej kariery zawodowej na stanowiskach kierowniczych i menedżerskich w przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych. Reasumując, zmiana profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na praktyczny wiąże się z koniecznością zaakcentowania w doborze kadry nie tylko dorobku

naukowego i kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli, ale przede wszystkim ich doświadczenia praktycznego. Zaleca się zatem aby władze ocenianej jednostki kompleksowo uzasadniły przydatność dla profilu praktycznego wszystkich wykładowców, w tym również spoza minimum kadrowego, prowadzących zajęcia na kierunku.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji stwierdza się, iż wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego 3 profesorów i doktorów habilitowanych oraz 6 doktorów spełniają wymogi dotyczące minimum kadrowego. Posiadają odpowiednie kwalifikacje naukowe i dorobek w danym obszarze wiedzy i duże doświadczenie zawodowe, wykonują pensum dydaktyczne. Zgłoszeni przez Uczelnię wykładowcy nie przekroczyli limitu przynależności do maksymalnie dwóch minimumów kadrowych, do których mogą być zaliczani zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W minimum kadrowym jest jeden profesor, dwóch doktorów habilitowanych i sześciu doktorów. Spośród tych dziewięciu nauczycieli akademickich dla ośmiu Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim stanowi podstawowe miejsce pracy. Kadra jest związana od co najmniej kilku lat z ocenianym Wydziałem, świadczy to dobrze o stabilności polityki kadrowej władz Uczelni i jednostki.

Oprócz 9 wykładowców zaliczonych do minimum kadrowego w ocenianej jednostce pracuje 25 nauczycieli akademickich realizujących zajęcia na ocenianym kierunku.

Wskazane do minimum kadrowego osoby złożyły przed rozpoczęciem roku akademickiego oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego kierunku „ekonomia” na poziomie studiów I stopnia. Stosowana w Uczelni forma oświadczeń pozwala stwierdzić spełnienie wymogu określonego w art. 112a ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym .

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku – 1:11 - spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 listopada 2011 r...

Władze Uczelni i akredytowanej jednostki powinny baczniej obserwować sposób obsady zajęć dydaktycznych. O ile bowiem Zespół Oceniający PKA nie ma zastrzeżeń do obsady przedmiotów prowadzonych przez samodzielnych pracowników dydaktycznych (trzech z minimum kadrowego i dwóch spoza minimum), to w przypadku znacznej części doktorów powierzenie im niektórych wykładów nie ma odzwierciedlenia w ich specjalności naukowej i szczególnie w opublikowanym dorobku naukowym. Członkowie zespołu PKA zdają sobie sprawę, że sytuacja taka jest w pewnym stopniu podyktowana niewielką liczbą grup studenckich (przy równoczesnej konieczności zrealizowania pensum dydaktycznego) oraz trudnościami w pozyskaniu wykładowców będących ekspertami w danej dziedzinie, tym niemniej władze Wydziału powinny przy obsadzie zajęć dydaktycznych każdorazowo stawiać sobie pytanie – jaki dorobek naukowy (opublikowany), badawczy i praktyczny upoważnia danego doktora do prowadzenia konkretnego wykładu.

Podczas oceny programowej Zespół Oceniający przeprowadził hospitację 6 zajęć dydaktycznych. Wizytowane zajęcia były prowadzone z reguły na zróżnicowanym poziomie merytorycznym i metodycznym. Niektóre zajęcia były prowadzone na profesjonalnym poziomie, zaś omawiane zagadnienia odpowiadały założonemu programowi studiów z danego przedmiotu. Ich zakres merytoryczny, sposób prowadzenia i dobór przykładów był właściwy. Na niektórych zajęciach trudno było określić zakres tematyczny zajęć, a prowadzący

popelniali błędy merytoryczne i metodyczne. Niekiedy duża liczna dygresji utrudniała koncentrację na głównym toku wywodów. Generalnie na wszystkich zajęciach panowała przyjazna atmosfera, wykładowcy nawiązywali kontakt ze studentami a ci wykazywali pewną aktywność. Stosunkowo mało zadawali pytań, nie zawsze robili notatki. Wykładowcy korzystali z rzutników multimedialnych.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena

Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim realizuje politykę kadrową Uczelni. Uczelnia dofinansowuje koszty publikacji, udział pracowników w konferencjach (także zagranicznych) oraz w miarę możliwości kieruje osoby finalizujące rozprawy doktorskie i habilitacyjne na urlopy naukowe. Młodzi pracownicy mogą otrzymać stypendia naukowe, a w uzasadnionych sytuacjach obniżane jest ich pensum dydaktyczne. Pracownicy mają możliwość publikowania wyników swoich badań w czasopiśmie wydziałowym wycenionym na 3 punkty.

Wszyscy pracownicy podlegają corocznej ocenie dokonywanej według zasad ujętych w regulaminie przeprowadzania ocen pracowniczych (zarządzenie Rektora nr 13/2012). Arkusz oceny jest bardzo rozbudowany składa się z 8 stron pytań i tabel (bez załączników). Osiągnięcia pracowników są punktowane według obiektywnych i jednolitych kryteriów. W ocenie osiągnięć nauczycieli brane są pod uwagę opinie studentów wyrażane w ankietach oraz wyniki hospitacji. Osoba hospitująca ocenia poziom merytoryczny zajęć, zakres stosowania środków audiowizualnych, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi dydaktycznych i sposób prezentacji treści. W protokole hospitacji zajęć znajdują się także inne uwagi i zalecenia.

W celu zwiększenia zainteresowania nauczycieli poprawą nauczania władze Uczelni stosują zróżnicowane formy motywowania. Między innymi co roku przyznawane są nagrody rzeczowe dla najlepszych pracowników Uczelni w poszczególnych kategoriach, takich jak najlepsza praca projektowa, pozyskanie i wdrożenie projektów międzynarodowych, działalność naukowa, publikacje, konkurs na najlepszego wykładowcę. Zespół Oceniający poinformowany został także o przypadkach zwalniania osób, co do których studenci wyrażali zastrzeżenia.

Wydaje się, że polityka ta przynosi oczekiwane skutki. W latach 2007-2012 dwóch nauczycieli obroniło prace doktorskie, a jeden uzyskał stopień doktora habilitowanego. Na spotkaniu z ekspertami PKA kadra nauczycielska bardzo pochwlebnie oceniła system wsparcia dla ich rozwoju naukowo-dydaktycznego. Pozytywnie też kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich ocenili studenci. W roku akademickim 2011/2012 zebrano ogółem 83 ankiety, w których studenci ocenili 7 pracowników dydaktycznych. Średnia ocen wykładowców wahała się od 4,54 do 4,86 - a przeciętna ocena obsługi administracyjnej wyniosła 4,62. Zespół ekspertów PKA zaleca aby w przyszłości ankietyzacją obejmowani byli wszyscy nauczyciele akademicy realizujący zajęcia na ocenianym kierunku.

Podczas niezwykle interesującego i inspirującego spotkania z nauczycielami akademickimi podnoszono liczne kwestie dotyczące ocenianego kierunku studiów oraz otoczenia w jakim funkcjonuje. Wskazywano na odchodzenie od głębokiej specjalizacji i koncentracji nad lepszym przygotowaniem studentów do zmiennych potrzeb rynku pracy. Każdy absolwent ZPSB jako Uczelni „biznesowej” powinien potrafić umiejętnie posługiwać się instrumentami zarządzania w biznesie. Strategia Uczelni modyfikowana jest stopniowo. Sugerowano przeznaczenie w przyszłości jednego semestru na zajęcia praktyczne proponując elastyczne,

zindywidualizowane praktyki dla każdego studenta. Podnoszono problem barier finansowych utrudniających finansowanie praktyk, zatrudnianie praktyków do prowadzenia długich zajęć oraz przepisy o ochronie danych utrudniające dostęp do danych instytucji i przedsiębiorstw w których odbywają się praktyki. Podkreślano atut Wydziału jakim jest praca w niedużych grupach studenckich. Wyjaśniano strategię nauczania, w których w sposób zrównoważony podejmuje się kwestie teoretyczne i praktyczne. Zastąpienie prac dyplomowe pisanie i obroną projektów końcowych uzasadniano zbyt powszechnymi praktykami o charakterze plagiatów. Podnoszono również problem asertywności studentów, oczekiwania na gotowe rozwiązania. Dokonano wyważonej oceny Krajowych Ram Kwalifikacji utyskując na zbyt częste zmiany regulacji procesu dydaktycznego. Dyskutowano nad słabościami krajowego systemu punktacji osiągnięć naukowych nauczycieli dokumentowanych publikacjami

Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim nie prowadzi aktywnej polityki kadrowej sprzyjającej podnoszeniu kwalifikacji i zapewnieniu pracownikom korzystniejszych warunków rozwoju naukowego i dydaktycznego poprzez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi za granicą. Jak stwierdzono w Raporcie Samooceny w analizowanym okresie 2007-2012 pracownicy Wydziału nie uczestniczyli w wymianach międzynarodowych z zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Skutkiem tego jest między innymi brak zajęć w językach obcych oraz brak wykładów prowadzonych przez nauczycieli akademickich z zagranicy. Nie ulega wątpliwości, że tę sferę funkcjonowania Wydziału należałoby w przyszłości poprawić.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Liczba i kwalifikacje pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Przedsiębiorczości Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Stargardzie Szczecińskim umożliwiają osiągnięcie zaplanowanych celów i efektów kształcenia. Zespół Oceniający PKA oczekuje, że Uczelnia w odpowiedzi na Raport przedstawi informacje o dorobku praktycznym nauczycieli akademickich.
- 2) Spełnione są wymogi formalne i merytoryczne dotyczące minimum kadrowego na ocenianym kierunku Konfiguracja struktury kwalifikacji nauczycieli akademickich z minimum kadrowego prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jest prawidłowa. W dokumentacji brakuje informacji o doświadczeniu zawodowym nauczycieli spoza minimum kadrowego. Fakt ten, zważywszy na zmianę profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na praktyczny, stanowi istotne uchybienie. Kwalifikacje dydaktyczne nauczycieli wysoko oceniają studenci. Występują uchybienia w obsadzie zajęć.
- 3) Polityka personalna Uczelni zorientowana jest na tworzenie warunków do podnoszenia jakości kadry nauczycieli akademickich oraz jakości kształcenia. Wydaje się, że w wizytowanym Wydziale jest skuteczna. Jedyną wątpliwość w tej sferze budzi brak wymiany międzynarodowej nauczycieli akademickich.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Wydział dysponuje dobrą bazą dydaktyczną, która umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia. Jej jakość jest dobrze oceniana przez studentów i pracowników. Obecna

lokalizacja siedziby Uczelni jest bardzo wygodna dla studentów, w centrum miasta i tuż przy dworcu PKP. Uczelnia co prawda nie jest właścicielem budynku, ale posiada umowy wynajmu pomieszczeń dydaktycznych zawarte z właścicielem obiektu, którym jest Starosta Powiatowy w Stargardzie. Z informacji dziekana wynika, że władze Stargardu Szczecińskiego są zainteresowane utrzymaniem Wydziału Zamiejscowego ZPSB, ponieważ zależy im na akademickości rodzimego miasta.

Przy obecnej, niewielkiej skali kształcenia realizowanego w formie niestacjonarnej władze Uczelni i Wydziału uznały, że nie opłaca się inwestować w zakup własnego lub modernizację obecnie użytkowanego budynku.

Sale dydaktyczne oraz laboratoria komputerowe są zlokalizowane w budynku Zespołu Szkół nr 1. Wydział ma dostęp do wszystkich pomieszczeń dydaktycznych ZS nr 1 (około 40 sal o pojemności ok. 40 osób każda). Dzierżawione są także laboratoria komputerowe w łącznej liczbie 7 (wyposażone w 105 stanowisk komputerowych) oraz 2 laboratoria językowe. Studenci posiadają w Uczelni bezpłatny dostęp do Internetu.

Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim dysponuje własnym sprzętem multimedialnym: 4 mobilne stanowiska komputerowe, 6 rzutników multimedialnych, 3 ekrany, 6 rzutników pisma. Wymienione sale dydaktyczne, laboratoria i sprzęt w pełni zaspokajają aktualne potrzeby procesu dydaktycznego.

Biblioteka Wydziałowa oferuje studentom dostęp do głównych podręczników i pomocy naukowych przewidzianych w procesie dydaktycznym ocenianego kierunku studiów. Biblioteka Wydziału Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim jest jedynie podręcznym księgozbiorem (ok. 2500 książek), co z pewnością nie jest sytuacją komfortową dla studentów, którzy w celu dokonania kompleksowych studiów literaturowych danego zagadnienia, np. poruszanego w pracy dyplomowej (czyli tzw. projekcie końcowym) muszą udawać się do głównej siedziby Uczelni w Szczecinie.

Zbiory Biblioteki Głównej ZPSB w Szczecinie są kilkanaście razy większe. Bez porównania lepszy jest w niej także dostęp do prenumerowanych czasopism. O ile w Wydziale Zamiejscowym w Stargardzie Szczecińskim czasopisma z zakresu ekonomii nie są wcale prenumerowane, to w szczecińskiej Bibliotece Głównej prenumeruje się 25 tytułów. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że katalog Biblioteki Głównej i Bibliotek Wydziałowych dostępny jest w Internecie, dzięki czemu studenci mają możliwość przeglądania zasobów z dowolnego miejsca oraz samodzielnego dokonywania zamówień i rezerwacji na wybrane tytuły. Proces cyfryzacji zbiorów bibliotecznych Uczelni należy ocenić wysoce pozytywnie. Jest on obecnie dalece zaawansowany i realizowany od ponad 4 lat. W zasobach Biblioteki Cyfrowej ZPSB znajduje się około 3000 pozycji – zarówno książek, jak i artykułów z czasopism. Biblioteka Główna oferuje dostęp do następujących baz danych: EBSCO, EMIS, Ibuk.pl, Springer Link, Elsevier (Science Direct), Web of Knowledge, SCOPUS, Wiley & Blackwell i innych.

W Bibliotece Wydziałowej w Stargardzie Szczecińskim znajdują się 4 komputery dostępne dla studentów oraz jeden dla pracownika biblioteki. Stanowiska te umożliwiają np. dostęp do elektronicznych wydań gazet i czasopism ekonomicznych. Studenci mają również możliwość wglądu do kilkunastu przykładowych prac projektowych. Biblioteka jest czynna w piątki w godz. 15.30-19.30 oraz w soboty w godz. 8.30-15.00. W ocenie Zespołu ekspertów PKA czas pracy powinien być znacznie wydłużony i dostosowany do potrzeb studentów.

Wydział posiada dobre zaplecze gastronomiczne, które stanowi bufet zaopatrzony w świeże kanapki i inne posiłki. Oceniając infrastrukturę dydaktyczną, którą dysponuje Uczelnia trzeba również nadmienić, że co prawda aula Uczelni jest bardzo ładną przestronną salą, ale ławki i krzesła, które się w niej znajdują są całkowicie wyeksploatowane i nadają się do natychmiastowej wymiany.

Infrastruktura dydaktyczna jest na dzień dzisiejszy słabo przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych. W budynku nie ma wind dla niepełnosprawnych. Na Wydziale Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim studiuje ich obecnie pięciu. Nie ma wśród nich osób na wózkach inwalidzkich ani studentów niedowidzących. Pewne udogodnienie dla studentów niepełnosprawnych stanowi łatwy internetowy dostęp do materiałów dydaktycznych oraz rozbudowana oferta studiów e-learningowych.

Podczas wizytacji Władze Wydziału Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim udostępniły wykaz 50 przedsiębiorstw i instytucji, w których studenci ocenianego kierunku realizują praktyki zawodowe. Na liście tej znajdują się urzędy miejskie, powiatowe urzędy pracy, biura poselskie, urzędy skarbowe, biura rachunkowe, banki, towarzystwa ubezpieczeniowe firmy deweloperskie, sieci handlowe i hurtownie, przedsiębiorstwa produkcyjne i inne podmioty. Miejsca odbywania praktyk zostały dobrane w sposób prawidłowy. W przedłożonej Zespołowi Oceniającemu PKA dokumentacji brakuje informacji na temat przedsiębiorstw lub instytucji, w których prowadzone będą zajęcia praktyczne.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura dydaktyczna (sale wykładowe i specjalistyczne pracownie) i naukowa (zasoby biblioteczne) jest dobrze dostosowana do procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów i pozwala na osiągnięcie deklarowanych efektów kształcenia. Również dobór podmiotów gospodarczych i instytucji, w których odbywają się praktyki zawodowe nie budzi zastrzeżeń. Brakuje natomiast informacji o przedsiębiorstwach i organizacjach, w których realizowane są zajęcia praktyczne.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Wprowadzcie Zespół Oceniający odstąpił od analizy tego kryterium, z uwagi na jego nieobligatoryjność na studiach pierwszego stopnia, ale z przyjemnością dostrzega osiągnięcia naukowe jednostki. Kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału Przedsiębiorczości Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Stargardzie Szczecińskim uczestniczy w badaniach naukowych, grantach i projektach badawczych inicjowanych przez własne środowisko a zatwierdzanych w siedzibie Uczelni w Szczecinie. W okresie ostatnich 5 lat w ZPSB zrealizowano 7 zespołowych, zewnętrznych grantów naukowych oraz 12 indywidualnych projektów badawczych. Zespoły badawcze wywodziły się zarówno z kadry pracującej w siedzibie Uczelni w Szczecinie, jak i we wszystkich Wydziałów Zamiejscowych. Problematyka badań naukowych dobrze komponuje się z kierunkiem studiów i profilem kształcenia. Niestety praktycznie nie uczestniczą w nich studenci, co stwierdzili podczas spotkania z ekspertami PKA. Usprawiedliwiali ten fakt pracą zawodową i obowiązkami rodzinnymi. Postuluje się zatem aby w przyszłości szerzej niż dotychczas angażować studentów w pomoc przy realizacji badań naukowych. Może ona polegać na ich współpracy

przy organizacji seminariów naukowych, ankietyzacji gospodarstw domowych lub przedsiębiorstw, organizacji konkursów na najlepsze projekty innowacyjne, itp.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: nie dotyczy

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

Wymagania wstępne dla kandydatów na studia w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu są określone w Uchwale Senatu ZPSB w sprawie warunków i trybu przyjęć na studia oraz form studiów na poszczególnych kierunkach. Podstawę przyjęcia na studia pierwszego stopnia na Wydziale Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim stanowią wyniki egzaminu maturalnego. O przyjęcie na studia może ubiegać się osoba, która posiada świadectwo dojrzałości. Wydział prowadzi rekrutację w systemie on-line, kandydaci zobowiązani są do złożenia kwestionariusza osobowego sporządzonego według ustalonych wzorów (do pobrania w dziekanacie lub stronie www) oraz następujących dokumentów: oryginału świadectwa dojrzałości, 3 fotografii (w tym 1 na płycie CD), kserokopii dowodu osobistego, dowodu wpłaty wpisowego. Dokumenty rekrutacyjne są składane w dziekanacie Wydziału Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim w terminach od 15 maja do 30 września. Przedstawione zasady rekrutacji nie odbiegają od powszechnie przyjętych rozwiązań w innych uczelniach.

Standardowe warunki zaliczenia przedmiotu określa Regulamin Studiów. Szczegółowy program nauczania oraz zasady zaliczenia przedmiotu uwzględniające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia są przedstawiane studentom przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach. Studenci podczas spotkania potwierdzili, iż zasady te są przestrzegane przez prowadzących, a ewentualne zmiany mają charakter jednostkowy. System oceny osiągnięć jest w opinii studentów zorientowany na proces uczenia się ze względu na bieżące weryfikowanie postępów w nauce, w opinii studentów kształcenie na kierunku ma wymiar praktyczny, a także jest w wielu przypadkach nastawiony na umiejętności szczególnie odpowiadające wymaganiom lokalnego rynku pracy. Studenci znają swoje prawa dotyczące możliwości podchodzenia do egzaminów poprawkowych a także do egzaminów komisyjnych, choć w ich opinii system oceniania jest sprawiedliwy i dotychczas nie widzieli potrzeby korzystania z prawa do egzaminu komisyjnego. Studenci mają dostęp do prac zaliczeniowych i mogą uzyskać informacje na temat popełnianych błędów. Brakuje właściwych działań, które zwiększałyby poziom wiedzy na temat systemu ECTS.

Organizacja procesu kształcenia zorientowana jest na motywowanie studentów do systematycznej nauki w trakcie całych studiów. Skłania do tego objęcie wszystkich przedmiotów egzaminami bądź zaliczeniami, a w szczególności kontrolowanie i ocenianie aktywności studentów w ramach ćwiczeń, przeprowadzanie kolokwii, sprawdzianów i innych form sprawdzania wiedzy w trakcie semestru. Zaliczenia przedmiotów nie objętych egzaminem odbywają się na różnych zasadach, jak aktywność na zajęciach, czy kolokwium zaliczeniowe. Struktura ocen z egzaminów jest w większości przedmiotów prawidłowa.

Na podstawie przejranych prac pisemnych z kilku przedmiotów można stwierdzić, że stosowane są zróżnicowane formy weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów. Są to najczęściej: zadania obliczeniowe, pytania testowe jednokrotnego wyboru, test wielokrotnego wyboru, zdania do uzupełnienia, pytania opisowe, projekty obejmujące część teoretyczną i

empiryczną przygotowywane jako prace indywidualne bądź zespołowe, operacje księgowe na kontach.

Wydział Przedsiębiorczości Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Stargardzie Szczecińskim zapewnia pracownikom i studentom wizytowanego kierunku możliwość uczestnictwa w programie Erasmus. Liczba studentów i nauczycieli akademickich korzystających z tej szansy zdobywania wiedzy, umiejętności i doświadczeń zawodowych nie jest zadowalająca, ponieważ studenci oraz pracownicy Wydziału nie uczestniczyli w ostatnich kilku latach w programach międzynarodowych oraz w wymianie z zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Ponadto na Wydziale Przedsiębiorczości w Stargardzie nie były prowadzone w latach 2010-2012 zajęcia na kierunku „ekonomia” przez nauczycieli akademickich z zagranicy. Na spotkaniu z ekspertami PKA studenci dosyć jednoznacznie zademonstrowali niechęć do wyjazdów zagranicznych, zapraszania zagranicznych wykładowców, a nawet czytania literatury obcojęzycznej. Jako główne powody tak małego zainteresowania studenci wskazali aktywność zawodową, zaangażowanie rodzinne, a także, choć najrzadziej, słabą znajomość języków obcych. Studenci nie są zainteresowani również wyjazdami na zagraniczne praktyki zawodowe.

W opinii ZO jest to ogromne wyzwanie dla kierownictwa Wydziału i Uczelni – jak przekonać studentów do większej otwartości, ciekawości poznawania najnowszych osiągnięć teoretycznych i praktycznych, zdolności do konkurencji na europejskim rynku pracy. Władze Wydziału powinny zdiagnozować przyczyny tej niechęci i podjąć kampanię wyjaśniającą korzyści z umiędzynarodowienia studiów. Warto też znaleźć skuteczniejsze metody informowania studentów o ofercie programów wymiany z zagranicznymi uczelniami.

Zespół Oceniający PKA zetknął się podczas wizytacji z poglądem, że z powodu słabej znajomości języków obcych przez studentów nie są sprowadzani na wykłady zagraniczni profesorowie, gdyż musiałyby być one tłumaczone. Należałoby zatem skrupulatniej przeanalizować efektywność nauczania języków obcych w celu przełamania obecnego stanu rzeczy. Większość obecnych na spotkaniu studentów uznała, iż program i poziom nauczania języka obcego umożliwia osiągnięcie zakładanych celów kształcenia. Jednak duże niezadowolenie budzi obowiązek (Zarządzenie Rektora ZPSB nr 7/2010) przystąpienia każdego studenta do płatnego egzaminu TELC.

System opieki naukowej i dydaktycznej funkcjonuje na wizytowanym Wydziale we właściwy sposób. Ćwiczenia, lektoraty i seminaria prowadzone są w niewielkich liczebnie grupach, co umożliwia realizację procesu kształcenia na odpowiednim poziomie. Atutem Wydziału jest jego kadra dydaktyczna. Dzięki jej profesjonalizmowi i zaangażowaniu możliwe są bardzo dobre relacje ze studentami. Nauczyciele akademicy są dostępni zarówno podczas osobistych konsultacji, jak i za pośrednictwem Internetu. Są również otwarci na sugestie studentów związane ze sposobem prowadzenia zajęć. Partnerskie relacje mają swoje odzwierciedlenie w wynikach ankietyzacji studentów na temat jakości zajęć dydaktycznych (średnia ocena kadry na poziomie ok. 4,7 w tradycyjnej szkolnej skali ocen).

Warto również zaznaczyć, że studenci wizytowanego kierunku mogą korzystać z możliwości indywidualizacji studiów poprzez indywidualną organizację zajęć, choć z tego przywileju korzystają relatywnie rzadko. Małe zainteresowanie wynika z braku wiedzy na temat zasad i korzyści tych rozwiązań.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu, w którym przewidziane są wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art.

173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 Ustawy. Studenci negatywnie ocenili zmiany w systemie stypendialnym polegające na ograniczeniu odsetka stypendiów Rektora za wyniki w nauce do najwyżej 10% studentów na danym kierunku studiów

W Uczelni i na Wydziale działa Samorząd Studentów. Rola samorządu na Wydziale w Stargardzie Szczecińskim ogranicza się praktycznie tylko do rozdziału pomocy materialnej, a także do roli stałego kontaktu z prowadzącymi zajęcia. Członkowie Samorządu nie zgłaszali zapotrzebowania na dodatkowe wsparcie materialne bądź organizacyjne ze strony Wydziału.

Informacje zawarte w programach studiów – sylabusach są generalnie kompletne i przydatne w procesie kształcenia. W niektórych przypadkach wątpliwości budzi zakres literatury obowiązkowej i uzupełniającej do poszczególnych przedmiotów, a mianowicie to, że spis literatury zawiera zbyt wiele podobnych podręczników i skryptów, lub niekiedy wprost przeciwnie zalecana literatura obowiązkowa i uzupełniająca sprowadza się do materiałów dydaktycznych zamieszczonych na stronach internetowych Uczelni. W sylabusach zawarte są również jasno określone efekty kształcenia w postaci zapisanych umiejętności i kompetencji stanowiące istotny przewodnik w procesie studiowania. W ramach prowadzonych zajęć studenci otrzymują na pierwszych zajęciach wymagania a także zakres obowiązującego materiału,. Studenci otrzymują od Uczelni bezpłatne materiały dydaktyczne, które w wielu przypadkach są traktowane jako jedyny materiał, który student musi opanować w celu zaliczenia przedmiotu.

W Uczelni funkcjonują nagrody za najlepszą pracę licencjacką. Wyróżnienia takie otrzymywali również studenci Wydziału Zamiejscowego w Stargardzie Szczecińskim. W opinii studentów formuła tych nagród jest atrakcyjna ponieważ laureat może bezpłatnie, bądź z dużą zniżką podjąć studia podyplomowe na Uczelni.

W Uczelni działa Akademickie Biuro Karier z Inkubatorem Przedsiębiorczości. Jego celem jest udzielanie pomocy w zakresie wchodzenia na rynek pracy oraz aktywnego i świadomego poruszania się po nim. Komórka organizacyjna prowadzi działalność w szczególności poprzez prowadzenie doradztwa zawodowego, dostarczania informacji o rynku pracy oraz potencjalnych pracodawcach, dostarczania informacji o warsztatach, kursach, szkoleniach, stażach i praktykach zawodowych. Jednak dostęp do oferowanych przez Uczelnię jednostki działania wspierające studentów i absolwentów jest ograniczony dla studentów Wydziału Stargardzie Szczecińskim, dodatkowo podczas spotkania studenci nie potrafili wskazać jakiej pomocy oczekiwali od jednostek Uczelni, które mają na celu wspierania kariery studentów i absolwentów, a także wspieranie indywidualnej przedsiębiorczości i inkubacji pomysłów.

Studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wielokrotnie zwracali uwagę na bardzo dobre relacje z Uczelnią i kadrą dydaktyczną. Ich zdaniem są to osoby wykwalifikowane, dobrze przygotowane merytorycznie i przyjazne studentom. Prowadzący zajęcia, aby ułatwić kontakt ze sobą podają do ogólnej informacji swoje adresy e-mail oraz numery telefonów. Zapytani o liczbę osób w grupach odpowiedzieli, że jest wystarczająca do prawidłowego prowadzenia zajęć. Każda z nich ma wyznaczone godziny konsultacji.

Studenci pozytywnie postrzegają sprawowaną nad nimi opiekę dydaktyczną. Poziom zadowolenia studentów należy uznać za wysoki. Studenci zadowoleni są z funkcjonowania systemu e-dziekanat, w ich ocenie znacząco ułatwił im dostęp do informacji związanych ze studiowaniem, a także chwałą przepływ informacji pomiędzy dziekanatem a studentami.

Mocną stroną procesu kształcenia według opinii studentów jest praktyczność przekazywanej im wiedzy przez nauczycieli związanych z lokalnym środowiskiem gospodarczym. Studenci podczas spotkania negatywnie ocenili obowiązek przystąpienia do zewnętrznego egzaminu z języka (dodatkowo płatnego), co w ich ocenie nie powinno mieć miejsca, powinien być to wybór fakultatywny.

W przypadku pojawiających się problemów studenci znają swoje prawa, a także osoby, które odpowiadają za organizację kształcenia. Wiele spraw rozstrzyganych jest indywidualnie, studenci wskazywali, iż w takich przypadkach rozstrzygnięcia miały charakter korzystny dla studenta.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady rekrutacji ogłoszone przez Uczelnię nie odbiegają od obowiązujących standardów.
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, Uczelnia motywuje studentów do dalszych działań poprzez stawianie celów i weryfikację efektów. Opinie studentów potwierdzają tę ocenę.
- 3) Poziom umiędzynarodowienia studiów jest praktycznie zerowy, pomimo możliwości skorzystania z programów wymiany z uczelniami i firmami zagranicznymi operującymi w subregionie. Niezbędne jest podjęcie bardziej skutecznych inicjatyw zwiększających stopień umiędzynarodowienia kształcenia na ocenianym kierunku.
- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu, i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiąganiu założonych efektów kształcenia. Studenci nie są zaangażowani w działalność naukową Wydziału.

ZO zaleca podjęcie działań podnoszących poziom umiędzynarodowienia studiów na kierunku Ekonomia

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Obecny, wewnętrzny system zapewniania jakości w Uczelni został wdrożony uchwałą nr 14/2012 Senatu z dnia 22 czerwca 2012 r. jako integralna część Systemu Zarządzania Jakością Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu. Uczelnia posiada również certyfikat systemu zarządzania jakością ISO 9001:2009. Przygotowania do otrzymania tego certyfikatu pozwoliły na uporządkowanie i sformalizowanie nieformalnych procedur oraz wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentacji. W RS wspomina się o etapowym wdrażaniu systemu jakościowego, ale bez prezentacji tych etapów. Z wyjaśnień Pani dziekan wynika, że jednym z motywów wdrażania nowego systemu jest dążenie do dostosowania do nowych uregulowań prawnych. ZO nie otrzymał jednak wyjaśnień, dlaczego Uczelnia podjęła te działania tak

późno, skoro rozporządzenie MNiSW o konieczności posiadania systemu zapewniania jakości opublikowano w 2007 r.

Poprzednio wdrażano poszczególne jego elementy, wśród których wymienić należy ankietyzację zajęć i pracowników przez studentów oraz hospitowanie zajęć. Ankietyzacja nie miała jednak charakteru systemowego, wykorzystywana była przez władze Wydziału do przeprowadzania okresowej oceny pracowników i przeprowadzenia hospitacji. Opinie studentów nie były w sposób systemowy brane pod uwagę przy tworzeniu planów i programów studiów. Studenci nie przywiązywali dużej wagi – być może z uwagi na brak informacji zwrotnej o jej wynikach - do procesu ankietyzacji jaki odbywał się dotychczas. W trakcie spotkania z ZO zgłaszali zainteresowanie taką informacją. O wadze właściwej informacji świadczyć może sugestia (zdementowana przez Rektora i Dziekana) jednego ze studentów, iż systemem ocen ankietowych nie obejmuje pracowników mających udział w ZPSB.

Według Raportu samooceny podstawowym zadaniem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest „ciągłe badanie, analiza, ocena i monitorowanie zmian jakości kształcenia w uczelni oraz przedkładanie rezultatów tych czynności władzom uczelni i społeczności akademickiej do praktycznego wykorzystania w procesie doskonalenia oferty programowej i jakości kształcenia”. Wymieniono trzy obszary oddziaływania systemu, mianowicie warunki prowadzenia studiów i zarządzanie procesem dydaktycznym oraz działalność naukowa. W ramach tego pierwszego obszaru wskazano na 8 szczegółowych pakietów działań, które obejmują praktycznie wszystkie istotne kwestie zapewniania jakości, w tym także analizy stopnia umiędzynarodowienia. W ramach każdego sub-obszaru przywołane stosowne dokumenty sumujące efekty cząstkowe systemu jakościowego.

Dla ZO nie jest jednak jasne jaka jest wizja docelowa polityki jakościowej. Z lektury deklaracji Rektora ZPSB opublikowanej na stronie internetowej Uczelni wynika, że głównym narzędziem zarządzania jakością jest system ISO. W priorytecie 2D Uczelni jest mowa o poprawie pozycji Uczelni w rankingach a w priorytecie 3D o „wdrożeniu zintegrowanego zarządzania jakością kształcenia i usług”. Nie wiadomo, czym system ten różni się od systemu zapewniania jakości. W RS wskazano tylko dwa cele wydziałowego systemu zapewniania jakości: systematyczny monitoring efektów kształcenia w celu doskonalenia programów i jakości kształcenia i spełnienie wymagań formalnych w tym obszarze. Z wypowiedzi Pani dziekan wynika, że chodzi o osiągnięcie konsensusu między oczekiwaniami studentów a wymogami Uczelni i oczekiwaniami pracodawców. Nie wskazano jednak w jaki sposób Uczelnia będzie przechodzić od zapewniania jakości do jej doskonalenia, a w dłuższej perspektywie budowy kultury jakości. Wydaje się, że opracowanie dokumentu zarysowującego stanowisko Uczelni w tej kwestii byłoby bardzo pożyteczne.

Dla realizacji zadań stojących przed WSZJK powołany został zarządzeniem Rektora Nr 11/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. pełnomocnik ds. Jakości w Wydziale Zamiejscowym w Stargardzie. Pełnomocnikiem Rektora jest Dziekan Wydziału. Ma on opracowywać sposoby i harmonogram realizacji zadań WSZJK, zatwierdzać wzory ankiet wykorzystywanych do gromadzenia opinii studentów i absolwentów oraz oceny nauczycieli akademickich, analizować ich wyniki, sporządzać rocznego sprawozdania i przedkładać Rektorowi wnioski i propozycji działań w zakresie poprawy jakości kształcenia. W działaniach tych ma go wspierać Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia powołany zarządzeniem nr 3/2012 Dziekana Wydziału Przedsiębiorczości. W skład tego Zespołu wchodzi: Dziekan Wydziału, przedstawiciel nauczycieli akademickich oraz przedstawiciel studentów, wskazany przez Samorząd Studencki. Z uzyskanych informacji wynika, że Zespół pracuje w składzie

dwuosobowym, bez udziału studenta. Do podstawowych jego zadań należy sporządzanie sprawozdania z oceny własnej jednostki organizacyjnej oraz opracowywanie i przedstawianie Radzie Wydziału propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości.

Studenci od tego roku akademickiego po każdym zakończonym cyklu będą wypełniali anonimowe ankiety w systemie e-dziekanat. Obejmują one także ocenę jakości pracy administracji. Wydział ma dokonywać oceny powiązania kierunku studiów oraz strategii Wydziału z misją, strategią Uczelni, programu studiów, stopnia dopasowania efektów kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, analizy prawidłowości systemu ECTS, potrzeb w zakresie infrastruktury, systemu e-learningowego, stopnia umiędzynarodowienia kształcenia. Co roku ma być dokonywana ocena spełnienia wymagań minimum kadrowego. Zespołowi Oceniającemu przedstawiono również stosowne uchwały (nr 1/09/2012 Rady Wydziału z dnia 25 września 2012 oraz nr 1/12/2011 z dnia 2 grudnia 2011 r.) w sprawie harmonogramu hospitacji zajęć dydaktycznych. Wprowadzona zostanie zasada monitorowania i weryfikowania sposobu prowadzenia zajęć, aby upewnić się, że są one realizowane w taki sposób, który zapewnia osiąganie zakładanych efektów kształcenia. W przyszłości planuje się digitalizację wszystkich prac cząstkowych i końcowych. ZO został poinformowany, że będą powołani tzw. koordynatorzy przedmiotów. Powyższe rozwiązania ZO odnotowuje z aprobatą.

Na Wydziale funkcjonuje Biuro Karier którego zadaniem jest promowanie studentów, absolwentów na rynku pracy. Organizuje spotkania z pracodawcami, aby w trakcie nauki studenci mogli poznać wymagania stawiane przyszłym pracownikom. Organizuje badania ankietowe.

W tak małym Wydziale jak Wydział Przedsiębiorczości w Stargardzie Szczecińskim kluczową rolę w systemie zarządzania kierunkiem studiów i systemem zapewniania jakości odgrywa dziekan. Poza funkcją dziekana w Stargardzie, ta sama osoba pełni również funkcję pełnomocnika ds. jakości, pełnomocnika ds. praktyk studenckich oraz funkcje dziekana Wydziału w Szczecinie. Powierzenie tak wielu funkcji jednej osobie może utrudniać prawidłowe ich realizowanie. Studenci, jak wspomniano wcześniej traktowani są jako klienci a nie interesariusze zatem ich udział w budowie systemu jakościowego jest znikomy, w wizytowanym wydziale praktycznie zerowy, z uwagi na ich niechęć do uczestnictwa w pracach ciał akademickich. Mają natomiast pośredni wpływ na tworzenie planów i programów studiów wyrażając swoje opinie w ankietach. Wydaje się, że władze Wydziału powinny intensywniej propagować korzyści z uczestnictwa i zaangażowania studentów w działania projakościowe. Bez takiego współdziałania trudno będzie osiągnąć deklarowane cele i efekty systemu zapewniania jakości.

Nieco lepiej wygląda udział nauczycieli, którzy uczestniczą w podejmowaniu decyzji jako członkowie Rady Wydziału. Cennym sposobem komunikowania się władz Uczelni z kadrą naukowo – dydaktyczną są coroczne narady strategiczne.

W zasadzie nie przewiduje się bezpośredniego udziału przedstawicieli pracodawców, absolwentów i innych zewnętrznych interesariuszy w strukturach systemu jakościowego chociaż wykorzystywane są ich opinie. W opinii ZO aktywny udział tych grup interesariuszy, w tym absolwentów w systemie zapewniania jakości jest konieczny, zwłaszcza w kształceniu o profilu praktycznym i sprzyjałby skuteczności w osiąganiu deklarowanych celów jakościowych.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	Nie dotyczy	-	+
umiejętności	+/-	+	+		-	+/-
kompetencje społeczne	+	+	+		-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Uczelnia w ostatnim okresie podjęła prace na budowę kompleksowego systemu zapewniania jakości. W nowym systemie prawidłowo ujęto kluczowe obszary funkcjonowania systemu jakościowego i zaplanowano adekwatne narzędzia realizacji polityki jakościowej. Pełniejsza analiza skutków wdrażanego systemu jakościowego możliwa będzie w nadchodzących latach. Potrzebna byłaby jednak pewna refleksja Władz Wydziału nad ostatecznymi celami systemu zapewniania jakości.

2) Władze Uczelni i Wydziału próbują wdrażać nowy system jakościowy bez szerszego udziału studentów i interesariuszy zewnętrznych. Pomijanie studentów wynika zarówno z przyjętego założenia o ich roli jako klientów a nie interesariuszy oraz niechęci studentów do udziału w strukturach akademickich. Mimo praktycznego profilu kształcenia nie przewiduje się, przynajmniej na razie, bezpośredniego włączenia przedstawicieli rynku pracy w procesy podnoszenia jakości kształcenia.

Zatem ZO rekomenduje większe uspołecznienie działań projakościowych i włączenie studentów oraz interesariuszy zewnętrznych w funkcjonowanie systemu zapewniania jakości.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku			X		
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			

4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prorowadzenie badań naukowych	Nie dotyczy				
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Koncepcja kształcenia wyrasta z misji i założeń strategicznych Uczelni. Niewątpliwie program cieszy się wysokim poziomem satysfakcji wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy. Został wysoko oceniony przez studentów, absolwentów oraz przedstawicieli pracodawców. Do silnych stron zaliczyć należy kadrę dysponującą bogatym doświadczeniem praktycznym. Niewielka liczba studentów umożliwia bliski kontakt z prowadzącymi zajęcia a także lepsze szanse na monitorowanie efektów uczenia się i poświęcanie czasu studentom mającym kłopoty w studiowaniu. System wsparcia studentów w ich rozwoju funkcjonuje zadowalająco. Infrastruktura dydaktyczna pozwala na osiąganie zakładanych efektów kształcenia. Stworzono dobre fundamenty formalne pod budowę systemu zapewniania i doskonalenia jakości. Widać wyraźnie dążenie do dopasowywania kształcenia do nowych regulacji prawnych (Krajowe Ramy Kwalifikacji). Podejmowane są działania mające na celu zapobieganie spadkowi liczby studentów. Ostatnio w ZPSB wdrożono specjalny program „Zaczynj studia po czterdziestce”, z którego w Stargardzie Szczecińskim skorzystało 20% nowo przyjętych studentów.

Mała skala kształcenia zagraża stabilności tego kierunku, a także utrudnia rozwój potencjału akademickiego Wydziału. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi, zwłaszcza pracodawcami i absolwentami jest niedostateczna. Zmiany wymaga koncepcja traktowania studentów jako klientów a nie partnerów. Za niezadowalający należy uznać opis zakładanych efektów kształcenia, który pomija specjalności i praktyki. Struktura programu wymaga pewnych zmian, w zakresie oferowanych specjalności, zajęć o charakterze praktycznym, sekwencji przedmiotów. Wiele usterek zidentyfikowano w systemie weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia. Poziom prac projektowych jest generalnie niski a system weryfikacji nie pozwala na w pełni obiektywną ocenę ich jakości. Zasadniczą słabością kształcenia jest niski poziom jego umiędzynarodowienia. Nowy system zarządzania jakością dopiero jest wdrażany a na jego efekty trzeba poczekać.

ZO przy ocenie każdego standardu starał się w sposób wyważony uwzględnić trudności okresu przejściowego, od kształcenia bazującego na standardach MNiSW do kształcenia zorientowanego na efekty kształcenia budowane na podstawie Krajowych Ram Kwalifikacji, oraz od profilu ogólnego do praktycznego. Brane były także pod uwagę planowane przez Uczelnię i Wydział działania mające na celu przezwyciężanie istniejących obecnie słabości w procesie kształcenia. ZO docenił również otwartość kierownictwa Wydziału na sugestie ekspertów PKA formułowane przy okazji wizytacji innych wydziałów ZPSB i gotowość ich realizacji. Stąd też przy nawet proponując ocenę kilku kryteriów w *pełni* formułuje następujące rekomendacje, które powinny być zrealizowane do 2015 r.

1/ Uczelnia powinna opracować bardziej spójną strategię rozwoju kierunku ekonomia, ze specjalnościami lepiej niż teraz odzwierciedlającymi tradycyjny kanon kształcenia ekonomistów. Więcej uwagi należy poświęcić warunkom zapewniającym stabilność kształcenia na tym kierunku.

2/ Należy zapewnić udział wszystkich strategicznych, wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy w projektowaniu celów i efektów kształcenia, systemie ich weryfikacji oraz procesie kształcenia. W szczególności konieczne jest włączenie studentów w podejmowanie decyzji dotyczących kluczowych elementów kształcenia.

3/ System opisu zakładanych efektów kształcenia powinien uwzględniać specjalności i praktyki studenckie.

4/ W programie kształcenia koniecznym jest wzmocnienie jego komponentu praktycznego, zarówno w formie zajęć prowadzonych w przedsiębiorstwach i instytucjach, włączenia praktyków do prowadzenia zajęć, opracowania kompleksowego systemu praktyk adekwatnego do deklarowanego profilu kształcenia.

5/ Potrzebne są zmiany w systemie weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia a przede wszystkim demonstrowanych w poziomie prac dyplomowych. Zaleca się wyeliminowanie usterek w systemie ECTS.

6/ System zarządzania jakością trzeba zorientować na zapewnianie i doskonalenie jakości a w jego realizacji powinni uczestniczyć studenci oraz interesariusze zewnętrzni. Konieczne jest monitorowanie i analizowanie jego skutków.

Zespół Oceniający zaleca także uruchomienie działań mających na celu podniesienie stopnia umiędzynarodowienia na tym kierunku.

W obszernej Odpowiedzi Uczelni liczącej wraz z załącznikami 18 stron szczegółowo ustosunkowano się do większości rekomendacji ZO PKA nie kwestionując stopnia spełnienia kryteriów oceny jakości kształcenia zamieszczonych w Tabeli nr 2 i przedłożono następujące informacje o podjętych i zamierzonych działaniach.

Ad 1/ Wydział do końca czerwca br. opracuje Strategię Wydziału Przedsiębiorczości ZSB uwzględniając specyfikę lokalnego rynku edukacyjnego. Zapewne w dokumencie tym znajdzie się odniesienie do kwestii utrzymania kształcenia na tym kierunku w następnych latach. Za opracowanie Strategii odpowiedzialny jest prof. A. Nowakowski.

Powyższe działania można uznać za właściwe.

Ad 2/ Zadeklarowano wzmocnienie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Na spotkaniu z przedstawicielami Stargardzkiej Izby Gospodarczej planowanym na dzień 17 maja br miano dyskutować nad współpracą w zakresie praktyk studenckich i możliwością powiązania odbywanej praktyki z realizacją projektów końcowych (inaczej prac dyplomowych). Planuje się również akcję informacyjną zachęcającą studentów do udziału w pracach Rady Wydziału oraz do intensyfikacji działań Samorządu Studenckiego.

Niestety Uczelnia nie odniosła się do sformułowanego w Raporcie ZO zarzutu, którego treścią jest traktowanie studentów jako klientów a nie interesariuszy.

Ad 3/ W lutym w ramach działań Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości dokonano przeglądu realizowanych programów z perspektywy zgodności z wymogami KRK i do końca maja br. mają być przygotowane efekty kształcenia dla specjalności. W drugiej połowie

czerwca Rada Wydziału ma podjąć uchwałę o zmodyfikowanych efektach kształcenia. Zapowiedziano modyfikację efektów kształcenia i kart opisu przedmiotów. W trakcie opracowywania są, według informacji Rektora i dziekana, efekty kształcenia dla praktyk.

Realizacja tej rekomendacji przebiega właściwie.

Ad 4/ W realizacji tej rekomendacji Uczelnia poinformowała o istotnym rozszerzeniu od roku akademickiego 2013/2014 wymiaru obowiązkowych praktyk – 320 godzin, 12 ECTS. Docelowo praktyki mają być rozszerzone do 480 godzin. Na planowanym na czerwiec spotkaniu przedstawicieli WSZJ i promotorów projektów końcowych mają być przedyskutowane rozwiązania w zakresie powiązania praktyk z tematyką projektów końcowych. Przedstawiono również krótkie informacje o dorobku praktycznym 9 nauczycieli prowadzących zajęcia dla studentów ekonomii. Rozszerzono katalog przedmiotów do wyboru w semestrze letnim 2012/2013 o dwa dodatkowe realizowane w formie warsztatów przez praktyka, właściciela biura rachunkowego. Według Uczelni wszystkie przedmioty do wyboru realizowane są w formie ćwiczeń lub laboratoriów.

Rozszerzenie wymiaru praktyk i powiązanie ich z projektami końcowymi jest dobrym krokiem w kierunku zwiększenia komponentu, praktycznego kształcenia.

Ad 5/ W przedłożonym przez Uczelnię Zarządzeniu Rektora ZSB w Szczecinie nr 4 z 30 kwietnia 2013 r. opisano nowe, szczegółowe procedury dyplomowania dla studiów I stopnia na kierunkach ekonomia, zarządzanie i informatyka i II stopnia na kierunku ekonomia. Wprowadzono obowiązek opracowania kart opisu seminarium końcowego w których mają być identyfikowane efekty kształcenia w projektach końcowych. Rada Wydziału w dniu 21 kwietnia podjęła uchwałę o wprowadzeniu obowiązkowych recenzji projektów końcowych. Na dodatkowych, 6 godzinnych zajęciach warsztatowych dla studentów I roku ma być omawiana problematyka metodologii przygotowywania projektów końcowych. Realizacja tych zajęć przewidziana jest na maj br. W związku z wątpliwościami ZO PKA dotyczącymi literatury wykazywanej w sylabusach, dokonano oceny kart przedmiotów, zobowiązując koordynatorów przedmiotów do dokonania stosownych zmian. Na podstawie analizy systemu zapewniania jakości kształcenia wdrożono system archiwizacji prac częściowych i egzaminacyjnych. Zgodnie z sugestiami ZO PKA dokonano zmian w sekwencji przedmiotów. Opracowywany jest wzór raportu mającego dokumentować przebieg i osiągnięte efekty praktyk studenckich.

W semestrze zimowym br. akademickiego badano, drogą elektroniczną, poziom satysfakcji studentów z programu i warunków studiowania. Wzięło w nim udział prawie 65% studentów. W drugim etapie pytano studentów o jakość zajęć i prowadzących je nauczycieli. Rada Wydziału zobowiązała kierowników katedr do przeprowadzenia rozmów wyjaśniających z nauczycielami osiągający niższe noty niż 4 w terminie do 30 kwietnia a wyniki tych rozmów mają być podstawą przygotowania planu poprawy jakości zajęć i doskonalenia wykładowcy. Przedłożonego Radzie Wydziału w maju br.

Ad 6/ Uczelnia nie odniosła się bezpośrednio to tej rekomendacji, aczkolwiek w informacji o realizacji w/w widać wpływ działania przedstawicieli odpowiedzialnych za wydziałowy system zapewniania jakości.

W nawiązaniu do zalecenia podniesienia stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na omawianym kierunku poinformowano o odbywaniu dyżurów w siedzibie Wydziału przez przedstawicieli uczelnianego Biura Współpracy Międzynarodowej

W konkluzji należy z uznaniem stwierdzić, iż w relatywnie krótkim okresie Uczelnia dokonała znacznego wysiłku w przygotowanie rozwiązań mających na celu realizację rekomendacji ZO PKA. Zatem proponuję utrzymanie oceny pozytywnej z krótszą listą rekomendacji, dotyczących przede wszystkim aktywnego włączenia interesariuszy w działania projakościowe, zorientowanie systemu zarządzania jakością na jego doskonalenie i prowadzenie systematycznego monitoringu i analizy jego efektów.